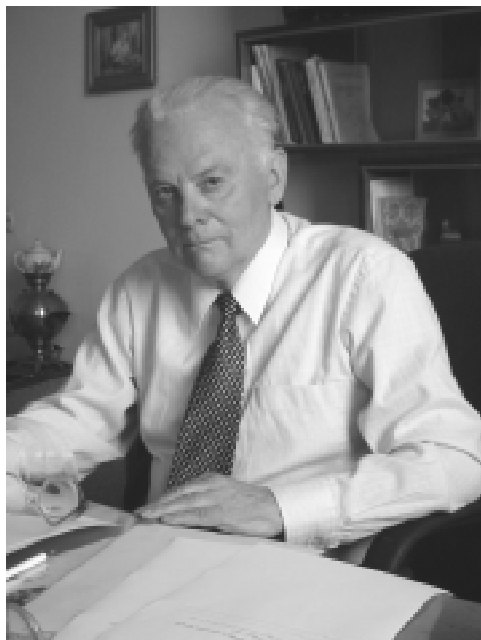

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ СКОК
(до 70-річчя з дня народження)

Видатному українському нейрофізіологу, академіку НАН України, доктору біологічних наук, професору Володимирі Івановичу Скоку 4 червня 2002 р. виповнилося 70 років.

В.І. Скок народився у Києві в сім'ї службовців. У 1955 р. Володимир Іванович закінчив біологічний факультет Київського університету ім. Т.Г.Шевченка, працював асистентом на кафедрі фізіології, а потім науковим співробітником Інституту фізіології цього університету. Становлення В.І. Скока як науковця проходило під впливом видатного вітчизняного фізіолога академіка АН України Д.С.Воронцова, під керівництвом якого Володимир Іванович досліджував електрофізіологічні властивості нейронів зірчастого ганглія й у 1962 р. захистив кандидатську дисертацію, а також академіка П.Г. Костюка та професора Гаррі Грундфеста (Колумбійський університет). У 1962 р. Володимир

Іванович переходить на роботу у відділ електрофізіології Інституту фізіології ім. О.О.Богомольця АН України, де зосереджує свою увагу на дослідженні властивостей провідних шляхів симпатичних гангліїв. Ці експериментальні дані та їх теоретична інтерпретація лягли в основу докторської дисертації, яку В.І.Скок захистив у 1968 р.

Наприкінці 60-х років увагу В.І.Скока привертає природна активність нейронів вегетативних гангліїв, і у 1969-1970 рр. В.І.Скок зі співробітниками вперше опублікував результати внутрішньоклітинного відведення природної електричної активності від нейронів симпатичного та парасимпатичного гангліїв зі збереженими кровопостачанням та нервовими зв'язками зі спинним мозком. Результати цих досліджень, а також досліджень, описаних у докторській дисертації, було узагальнено у монографії «Фізіологія вегетативних гангліїв» (1970 р.). За цю монографію В.І.Скока у 1973 р. було удостоєно іменної премії ім. І.М.Сеченова АН СРСР.

З 1970 р. і дотепер В.І.Скок очолює відділ фізіології вегетативної нервової системи Інституту фізіології ім. О.О.Богомольця НАН України. Як показали подальші роботи В.І.Скока зі співробітниками, кожен нейрон симпатичного ганглія має два пресинаптичні входи. Перший утворений одним прегангліонарним волокном, яке має сильну збуджувальну дію на нейрон і завжди викликає постсинаптичний спайк (поодинокій вхід). Другий вхід (множинний) – кількома прегангліонарними волокнами, які викликають постсинаптичний спайк лише при синхронному їх розряді. На основі принципу когерентного відведення В.І.Скоком було розроблено спосіб, який уперше надав можливість відвести електродами, розташованими на поверхні шкіри, природну активність симпатичної нервової системи людини, модульовану серцевим ритмом.

Інший напрям досліджень В.І.Скока – клітинні та молекулярні властивості нікотинових холінорецепторів вегетативних гангліїв. За допомогою двохелектродної фіксації мембранного потенціалу, а потім його локальної фіксації було досліджено властивості збуджувального постсинаптичного струму, а також мембранного струму, що викликається у даних нейронах аплікацією ацетилхоліну. Ці методи дозволили з'ясувати кінетику роботи іонних каналів та іонні властивості нейрональних нікотинових холінорецепторів. Під керівництвом В.І.Скока вперше було виміряно середній час відкритого стану та середня провідність іонного каналу окремого нікотинового холінорецептора. Виділено два типи холінорецепторів: з тривалим та коротким середнім часом відкритого стану. Вперше було встановлено, що іонний канал має воронкоподібну форму, визначено діаметр каналу холінорецептора.

Низка досліджень В.І.Скока та його співробітників була присвячена вивченню молекулярних механізмів дії гангліоблокаторів. З'ясувалося, що блокуюча дія деяких класичних гангліоблокаторів зумовлена блокадою відкритого іонного каналу. У 1987 р. ці дослідження були визнані науковим відкриттям та удостоєні Державної премії СРСР. За допомогою розробленого під керівництвом Володимира Івановича нового методу ферментативної обробки поверхні нервових клітин уперше було зареєстровано трансмембранні струми нервової клітини, викликані природним рефлекторним подразненням.

Останніми роками в очолованому В.І.Скоком відділі найбільшого значення набувають дослідження з визначення субодиничного складу нейрональних холінорецепторів вегетатив-

них гангліїв. За допомогою специфічних блокаторів та антитіл до різних α -субодиниць нікотинового холінорецептора було встановлено, що ганглії значно відрізняються за субодиничним складом нікотинових холінорецепторів їх нейронів, а з іншого боку, кожен нейрон має унікальний набір α -субодиниць.

Наукові досягнення школи В.І.Скока добре відомі: його перу належить близько трьох сотень наукових публікацій, серед яких три монографії та підручних «Нервово-м'язова фізіологія».

В.І.Скок добре відомий як прекрасний педагог. Він є професором багатьох вищих навчальних закладів України. Під його керівництвом захищено більше ніж 20 кандидатських та 2 докторські дисертації. 13 його учнів плідно працюють у провідних наукових закладах за кордоном. В.І.Скок – головний співредактор журналу «Нейрофізіологія» та член редакційної ради журналу «Autonomic neuroscience».

В.І.Скок тривалий час (1981-1988 рр.) обіймав посаду академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології та теоретичної медицини АН УРСР, віце-президента НАН України (1988-1993 рр.), був членом Центральної Ради Міжнародної Спільки Фізіологічних Наук та віце-президентом Всесоюзного Фізіологічного Товариства СРСР. Він є членом кількох іноземних Академій наук. За наукову та громадську діяльність у 1982 р. В.І.Скока було нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Колеги, учні, всі співробітники Інституту фізіології ім. О.О.Богомольця НАН України щиро вітають ювіляра та бажають йому здоров'я, щастя та успіхів у подальшій реалізації творчих задумів.